nis, priesmėlis su moliu ir molis, kuriuo užpilta pastato pamatų duobė. Pamatų dalis mūryta iš 16x19–27x14–20x20 cm dydžio akmenų ir 25x?x6; ?x12,5x6; ?x13x6 cm dydžio plytų, visi jie rišti kalkių skiediniu. Pastačius pastatą susidarė 10–50 cm storio pilko juodžemio sluoksnis su plytų nuoskalomis. Sluoksnyje rasta buitinės keramikos indų šukių, datuojamų XVII a., ir atsitiktinis radinys – švininė užspaudžiama plomba. Ant šio sluoksnio buvo paklotas lauko riedulių grindinys su lataku, žemėjantis R kryptimi. Akmenų dydis 35x30x30; 34x30x15; 25x20x15; 17x12x10; 10x6x5; 8x4x3 cm. Grindinys naudotas XX a., jo viršus užlietas asfaltu, kuris užpiltas 40 cm storio pilko juodžemio su smėliu sluoksniu.

Žvalgomųjų tyrimu metu vertingo archeologinio sluoksnio nerasta, kiemo Š dalyje sąnašiniai smėlio ir molio sluoksniai, virš jų XIX a. pabaigos–XX a. sluoksnis, senesnio užstatymo liekanų nerasta, sklypai iki XIX a. vidurio greičiausiai naudoti kaip daržai ar sodas.

38 and 40 Šv. Gertrūdos Street

Exploratory excavations were carried out at the yard shared by 38 and 40 Šv. Gertrūdos Street in Kaunas, comprising 6 test pits that covered 27.6 m^2. The test pits measured 2 x 2 m and 3 x 2 m in size, ranged from 0.3 to 3 m in depth, and were excavated down to the natural layer, which was composed of brown moraine clay, alluvial sand, and gravel. A layer of grey fertile soil with rubble and 20th-century waste was recorded above the natural layer and ranged from 20 to 50 cm in thickness. A pit measuring up to 2.6 m in depth was found in test pit 1. Its fill contained household pottery, stove tile fragments, and glass bottles from the late 19th–early 20th centuries. Test pit 1 also revealed a partial foundation of unknown purpose (possibly for a stove or a chimney). The structure was composed of clay-bound bricks arranged in the N–S direction and measuring 40 cm in width. Test pit 2 revealed a stone pavement from the first half of the 20th century. Test pit 3 revealed a lime pit; its backfill yielded some stove tile fragments (late 19th–early 20th centuries). Test pit 6, which was placed against the N wall of the building, revealed a 20th-century fieldstone pavement.

Irmina Kaminskaitė

Gimnazijos gatvė 3

2023 m. atlikti archeologiniai tyrimai pastatų komplekso (UK 29871) ir Kauno senamiesčio (UK 20171) teritorijoje, Gimnazijos g. 3 sklype, planuojamo statyti sporto paskirties pastato vietoje. Tyrimų tikslas buvo patikrinti archeologinio sluoksnio išlikimą ir paplitimą planuojamoje užstatyti teritorijoje. Tyrimų metu ištirti 4 2x2 m dydžio šurfai (iš viso 16 m^2) (1 pav.). Gimnazijos g. 3 patenka į Kauno senamiesčio 37 kvartalą, kuris iki 1845 m. priklausė dominikonams. P kvartalo dalyje stovėjo dominikonų architektūrinis ansamblis, o Š dalyje plytėjo vienuolių daržai. 1852 m. Š kvartalo dalis buvo atskirta centriniam miesto turgui (Morkūnaitė-Lazauskienė A. Kauno turgaviečių bruožai (1919–1940 m.), *Kauno istorijos metraštis.* Kaunas, 2011, t. 11, p. 56). P dalyje 1860–1862 m. pastatyta Kauno gubernijos berniukų–vyrų gimnazija (dabar Maironio gimnazija) ir 2 mediniai pastatai, kurie ribojosi su miesto turgumi (Lukšionytė-Tolvaišienė N. *Gubernijos laikotarpis Kauno architektūroje.* Kaunas, 2001, p. 49). 1903 m. plane tarp su turgumi besiribojančių medinių pastatų minimi čia stovėję tualetai.

2011 m. D. Balčiūnas vykdė žvalgymus, jų metu tirtos 165 m įvairaus ilgio ir 0,4–1,2 m gylio tranšėjos. Gimnazijos pastato Š pusėje,

apie 40 cm gylyje, aptiktas XX a. I pusės akmenų grindinys, o vietose, kur sluoksnis nebuvo sunaikintas klojant inžinerinius tinklus, fiksuotas buvusio vienuolyno daržų sluoksnis, tyrėjo datuotas XVIII–XIX a. Archeologinių radinių žvalgymų metu nebuvo aptikta (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 636). 2019 m. R. Šmigelskas žvalgė bendrą 126 m^2 plotą, kuris buvo iškastas be archeologų priežiūros, ir detaliai ištyrė 1 m^2 iškasos išpjovą. Fiksuotas apie 2,8 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio atskiri horizontai datuojami XVI a. II puse–XVII a. viduriu, iki XX a., bei grunto perkasimai, suformuoti įvairių darbų metu. Pastato ŠV dalyje iškasoje buvo fiksuotas neaiškios paskirties suardytos medinės konstrukcijos fragmentas (*LIIR*, f. 1, b. 9643, p. 10).

Prieš tyrimus šurfai buvo išdėstyti taip, kad nepatektų ant žinomų komunikacijų vietų. Šurfas 1 tirtas PV planuojamo užstatyti ploto dalyje. Išmontavus asfalto dangą ir nukasus skaldos su statybinėmis griuvenomis sluoksnį, apie 47 cm gylyje ($H_{abs.}$ 28,05 m) visame šurfe atidengtas akmenų grindinys (2 pav.). Toliau šurfas netirtas. Šurfai 2 ir 4 tirti centrinėje ir PR planuojamo užstatyti ploto dalyse. Nukasus asfalto ir skaldos sluoksnius taip pat buvo atidengtas akmenų grindinys, kuris vietomis buvo kiek apardytas, todėl nuspręsta šurfų kampuose ištirti 1x1 m dydžio plotą turint tikslą įvertinti aptikto grindinio datavimą. Abiejuose šurfuose fiksuota panaši stratigrafija – apie 70 cm storio permaišyto smėlio sluoksnis su plytų duženomis ir pavieniais XVII–XIX a. radiniais. Giliau fiksuotas apie 15 cm storio maišyto balkšvo smėlio sluoksnis su degėsiais. Po balkšvo smėlio sluoksniu fiksuotas apie 30 cm storio rudo permaišyto smėlio sluoksnis su plytų duženomis, kuriame taip pat aptikta pavienių XVII–XIX a. radinių. Toliau fiksuotas iki 20 cm storio tamsiai rudo smėlio sluoksnis, kuriame aptikta XVII–XVIII a. radinių, o 1,9 m gylyje ($H_{abs.}$

1 pav. Situacijos planas: 1 – tirti šurfai; 2 – KVR teritorija. I. Kaminskaitės brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – test pits; 2 – protected area.

2 pav. Šurfe 1 aptiktas grindinys. I. Kaminskaitės nuotr.

Fig. 2. Cobblestone pavement found in test pit 1.

26,35 m) fiksuotas gelsvo smėlio sluoksnis – įžemis. Šurfas 3 tirtas ŠR planuojamo pastato dalyje. Išmontavus asfalto dangą ir nukasus skaldos sluoksnį fiksuotas apie 20 cm storio XX a. statybinių griuvenų sluoksnis. Giliau fiksuotas apie 50 cm storio supiltinio smėlio

3 pav. Šurfe 3 aptikto medinio tualeto fragmentai. I. Kaminskaitės nuotr.

Fig. 3. Fragments of a wooden toilet found in test pit 3.

4 pav. Šurfo 3 stratigrafija. I. Kaminskaitės nuotr.

Fig. 4. The stratigraphy of test pit 3.

sluoksnis, kuriame aptikta daug XVIII–XX a. buitinės keramikos šukių. Apie 85 cm gylyje ŠR šurfo kampe buvo rasta medinė konstrukcija, kurios dugnas pasiektas apie 2,6 m gylyje. Konstrukcija statyta iš apvalių tašytų rąstų, kampuose sujungtų skėstadygiu, ji 1,3 m pločio Š–P kryptimi ir palenda po R sienele (3 pav.). Tikėtina, kad tai buvęs medinis tualetas, fiksuotas 1903 m. sklypo situacijos plane. Po supiltinio smėlio

5 pav. XVII–XVIII a. keramikos šukės. I. Kaminskaitės nuotr.

Fig. 5. Potsherds from the 17th–18th centuries.

sluoksniu fiksuotas apie 55 cm storio rudo permaišyto smėlio sluoksnis su plytų duženomis. Toliau fiksuotas apie 40 cm storio pilko permaišyto smėlio sluoksnis, o po juo iki 90 cm storio rudo smėlio sluoksnis su plytų duženomis. Pagal radinius ir istorinius šaltinius šie sluoksniai datuojami XIX a. Toliau fiksuotas iki 10 cm storio šviesiai rudo smėlio sluoksnis, kuriame aptikta XVIII a. radinių. Po šiuo sluoksniu 3 m gylyje fiksuotas ($H_{abs.}$ 25,49 m) gelsvo žvyro sluoksnis – įžemis (4 pav.).

2023 m. Gimnazijos g. 3 ištirti 4 2x2 m dydžio (16 m^2) šurfai, iki įžemio ištirtas 4,85 m^2 plotas. Tyrimų metu fiksuoti 1,4–2,5 m storio, susiformavę XIX–XX a. sluoksniai. Po minėtais XIX–XX a. sluoksniais fiksuotas 10–30 cm storio rudo smėlio sluoksnis su XVII a. pabaigos–XVIII a. radiniais (5 pav.). Sluoksnis sietinas su dominikonams priklausiusiais daržais šiaurinėje 37 kvartalo dalyje XVIII a.

3 Gimnazijos Street

In 2023, 4 test pits (16 m^2) were excavated at 3 Gimnazijos in Kaunas (Fig. 1). In test pits 1–2 and 4, a cobblestone pavement dating back to the first half of the 20th century was uncovered (Fig. 2). Excavations in test pit 3 revealed a wooden structure associated with a toilet that appears on plans drawn in 1903 (Fig. 3). In test pits 2–4, a disturbed cultural layer measuring 1.4–2.5 m in thickness was found, and yielded finds from the 17th–20th centuries (Fig. 4). Underneath, a comparatively thin (10–30 cm) layer of brown sand was documented, with finds

from the second half of the 17 th–18th centuries (Fig. 5). This layer was attributed to the Dominican gardens that existed here during the 18th century.

Vytautas Vingis

M. Daukšos gatvė 29A–1

2023 m. buvo vykdyti tyrimai Kauno senamiesčio (UK 20171) teritorijoje, M. Daukšos g. 29A–1. Žvalgomųjų tyrimų metu ištirtas 1 šurfas (1,5 m²) ir žvalgyta 12 m ilgio tranšėja (5 m²).

1979–1980, 1983 m. A. Žalnierius atiko tyrimus Kumelių g. 4 ir 6. Kumelių g. 6 buvo atidengtas XVI a. datuojamas mūrinis rūsys ir aptikta XVI–XVII a. keramikos ir koklių fragmentų (*LIIR*, f. , b. 902; 1121). 2002 m. dujotiekio rekonstrukcijos metu buvo iškastos 4 duobės, nesuardyti kultūriniai sluoksniai rasti tik vienoje, jų storis siekė per 2,2 m (*ATL 2002 metais*, 2003, p. 345). 2016 m. L. Girlevičius atliko tyrimus sklype Kumelių g. 6 ir nustatė, kad kultūrinis sluoksnis šioje vietoje susidarė XVI a. pabaigoje–XVII a. pradžioje, kai čia atsirado svirnas su gotikiniu rūsiu (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 270–272). 2018–2019 m. A. Žalnierius vykdė žvalgymus Kumelių g. 4 ir 6 sklypų aplinkoje, rasti sluoksniai be archeologinių radinių (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 637; *ATL 2019 metais*, 2020, p. 512).

2023 m. tyrimų metu buvo nustatyta, kad tirtų šurfų vietoje sluoksnis galėjo formuotis XVII–XXI a. Šurfe 1 po velėna rastas 85–90 cm storio rudo smėlio sluoksnis su griuvenomis, kuris datuojamas XX a. Minėtame sluoksnyje daugiausia aptikta XIX–XX a. datuojamų radinių bei kelios XVII–XIX a. datuojamos buitinės keramikos šukės. Šurfo P dalyje po velėnos ir 50 cm storio rudo smėlio sluoksniu su griuvenomis išryškėjo geltono maišyto smėlio perkasimas. Įvertinus techninį elektros trasos projektą, konstatuota, kad išryškėjo šiluminės trasos perkasimas, čia rasti keli XVIII–XX a. radiniai. Šurfe nuo 85–90 cm gylio tirtas 40–50 cm storio pilko smėlio su degėsiais sluoksnis, kuriame rasta XVIII a. datuojamų radinių (buitinės keramikos šukių, stiklo fragmentų). Šurfe nuo 1,3–1,35 m gylio fiksuotas 30–70 cm storio juosvo smėlio sluoksnis su XVII–XVIII a. datuojamais radiniais (buitinės keramikos šukėmis, stiklo fragmentais). Anksčiau aprašyti pilko smėlio su degėsiais sluoksnis (su XVIII a. radiniais) ir juosvo smėlio sluoksnis (su XVII–XVIII a. radiniais) vertinami kaip archeologinio sluoksnio horizontai. Po minėtais sluoksniais 1,75–2 m pasiektas geltonas smėlis – įžemis (1 pav.).

Atlikus žvalgomuosius tyrimus buvo vykdyti žvalgymai, kurių metu iki projektinių apim-

1 pav. Šurfas 1 pasiekus įžemį iš V. V. Vingio nuotr.

Fig. 1. Test pit 1 upon reaching the natural layer, viewed from the W.

2 pav. Žvalgymų metu rasta girnapusė. V. Gubino nuotr.

Fig. 2. A quern stone fragment.

0 10 cm